

Distriktspolitik - Norge og EF

Taler

Oddrun Pettersen

Dato

7 november 1988

Sted

Oslo

Omstendigheter

Europabevegelsens konferanse om "Norge, EF, Europa og distriktene".

- 1 Det er min oppfatning at uansett hvilket tema vi skal drøfte i forholdet mellom Norge og EF, er det viktig å legge til grunn som en av premissene, at Europa har endret seg siden 1972. Norge har også endret seg. Det høres kanskje banalt ut, men det er et faktum at siden folkeavstemningen i 1972, har det hersket en
- 5 øredøvende taushet både om utviklingen i EF og om Norges forhold til den utvikling som har skjedd. Derfor er behovet for informasjon meget stort.

- Når det gjelder EF er kanskje den største endringen at det i dag ikke er noen rikmannsklubb vi møter. Snarere er det slik at EF i dag består av noen av de
- 10 rikeste land i Europa, men også noen av de aller fattigste. Dermed møter vi et fellesskap med enorme forskjeller i levestandard, industriell og regional utvikling og en rekke andre områder.

- EF har gjennom 70-årene gått til tiltak for å utjevne regionale forskjeller. I 1975
- 15 ble det opprettet flere fond, et av disse er Regionalfondet. I 1979 kom vedtaket om harmonisering av regionalpolitikken.

- Norge har endret seg siden 1972. Vi har gjennom disse årene flere ganger drøftet vår distriktspolitik. Vi har reist spørsmål om de tiltak vi retter inn mot
- 20 distriktene har den effekt vi mener de bør ha. Vi har satt spørsmålstegn om overføringene til primærnæringene er et egnet virkemiddel i distriktspolitikken.

- Vi har endret tiltak og vi har innsett at vi må foreta både en endring av vår næringsstøtte samtidig som vi øker de rene distriktspolitiske tiltak. Vi snevrer
- 25 inn de geografiske områder for å treffe med de tiltak vi setter inn. Vi opplever at fiskeriene som er en eksportrettet næring, har store problemer og at vi har problemer med å gjøre denne næringen til en lønnsom næring. Vi vet at et av de

store problemene i Finnmark i dag er at vi har fisket ned bestandene på en slik
30 måte at Barentshavet er i det vi må betegne for en økonomisk og ressursmessig
krise. Vi vet at støtten over jordbruksavtalen ikke slår til slik vi har forventet.

Bygdeutvalget som leverte sin innstilling for flere år siden, slo fast at svært lite av
disse midlene har den effekt ute i distriktene som vi ønsker og selv etter at det i
35 de to siste årene har skjedd en positiv dreining av disse midlene, er forholdet
fremdeles det at støtten først og fremst kom de sentrale jordbruksstrøk til gode.
Løvenskiold mottar mer i støtte over jordbruksavtalen enn alle
finnmarkbøndene til sammen. Jeg tror at det kan være klokt å bruke Finnmark
som et område hvor vi kan måle hvorvidt vi lykkes eller mislykkes med de tiltak
40 vi setter inn. Vi har erfaring for at når vi har problemer merkes det først og
fremst i dette fylket. Stiger arbeidsløsheten stiger den først og fremst i
Finnmark.

Gjennom de siste ti årene har vi hatt en markert utflytting fra det nordligste
45 fylket, noe som igjen bringer kommunene inn i en ond sirkel. Fordi det mangler
fisk i havet og fordi den fisken vi produserer er for dyr til at vi kan konkurrerer
på markedet, taper vi arbeidsplasser og inntekter. Dersom vi skal ha muligheter
til å gjøre denne næringen lønnsom, krever det både en omstrukturering av
bedriftene og fiskeflåten. Dette er en omstrukturering som hele kysten må
50 underlegges og delta i. Dessuten betyr tapet av befolkningen også en helt klar
svikt i skatteinnngang. Det innebærer at når kommunene forsøker å gi sine
innbyggere de basistjenestene som det er nødvendig å gi befolkningen, er det for
få tilbake til å svare for utgiftene. Dermed bringes kommunene i en uhåndterlig
situasjon. Lånegjeld pr. innbygger i Finnmark-kommunene ligger på det
55 dobbelte av det tredobbelte av landsgjennomsnittet. Dette er med på å kvele et
hvert initiativ fordi kommunene hankses med en økonomi som egentlig er
uhåndterlig. Derfor, for å kunne løse de problemer som rår i vårt nordligste
fylke, kreves det at de er i en økonomisk forfatning som gjør dem i stand til å
nyttiggjøre seg de tiltak som settes inn. Et åpenbart tiltak er så langt det er mulig,
60 å sanere den kommunale gjeld slik at kommunene blir en enhet som har rom for
initiativ og tiltak. Det krever videre at vi sanerer et regelverk innenfor fiskeriene
som virker, ikke beskyttende, men hemmende på tiltak som må settes inn. Det
er videre slik at skal distrikts-Norge få den utvikling som er ønskelig, må det
satses på levedyktige sentra. Hvorvidt denne strategien går på kommunesentra
65 som i Finnmark eller regionsentra som i Troms, er ikke avgjørende. Det viktigste
er at erkjennelsen om sterke sentra manifesterer seg i den politikk som det legges

opp til.

- 70 Et av kjernespørsmålene i debatten før folkeavstemningen i 1972, var om et EF-medlemskap ville forhindre oss i å bedrive en skikkelig distriktpolitikk. For mange var svaret den gang et ubetinget ja. I dag kan vi med rette stille spørsmålet, vil vi være i stand til å bedrive en skikkelig distriktpolitikk ved å stå utenfor fellesskapet? Min ærbødige påstand er at den tilpasning vi må gjøre til EFs indre marked, vil vise oss at det neppe er mulig.

- Vi er totalt avhengig av at vi kan konkurrere på et eksportmarked. 70 pst. av vår eksport går til EF-landene. Dersom vi ikke makter å tilpasse oss dette indre marked og fortsatt skal kunne konkurrere på det, vil vi heller ikke få de inntekter som trengs for å sette inn tiltak mot våre distrikter som er nødvendig for at distriktene skal kunne få en akseptabel utvikling.

- En rekke av de endringer vi har foretatt og som nå diskuteres i distriktpolitikken og med næringsoverføringene, er på mange måter lik den tenkning som er rådende i EF.

- Vi har i vårt land pekt ut noen satsningsområder som spesielt distriktene kan dra nytte av. Det ene er oppdrettsnæringen. Det andre er reiselivet, og det tredje er informasjonsteknologi. Alle disse tre næringene innebærer store muligheter for utvikling i distriktene. Samtidig er det også helt klart at disse tre næringene er konkurranseutsatte næringer.

- Oppdrettsnæringen er blitt en næring for hele kysten. Etter at vi, selv om det tok oss flere år, klarte å bryte ned ekspertisens oppfatning om at Nord-Norge og spesielt Finnmark var lite egnet for denne næringen, er også denne delen av landet kommet med. Denne næringen er en eksportnæring som skal ha muligheter, må ha tilgang til EF markedet uten å møte en konkurranse på ulike vilkår.

- 100 Informasjonsteknologien er sin begynnelse, men også her er der absolutt muligheter og Finnmark ligger meget godt an og Troms er utpekt som satsingsfylke. Den politikk vi har lagt opp til på teleområdet har mange felles trekk med det som nå skjer i EF.

- 105 Når det gjelder reiselivet, er dette for så vidt en gammel næring, men det er først

i de siste årene at satsingen er bevisst. Også innenfor denne næringen ligger det nordligste fylket godt an og skulle ha alle muligheter for å kunne konkurrere under ellers like forhold. Det er denne prosessen vi må igjennom gjennom
110 tilpasning. Vi må sørge for at vi blir i stand til å konkurrere på like vilkår. Jeg har ingen tro på at det vil bli en enkel og lettvint prosess. Det vil komme til å koste oss noe, men der er ingen vei utenom. I denne tilpasningsperioden er det viktig at vi foretar oss det som er nødvendig av distriktpolitiske tiltak for å ruste distriktene slik at de kan møte den nye situasjonen.

115

Det er viktig at vi konstaterer at den distriktpolitikk vi har bedrevet i etterkrigstiden, har ført til, på tross av en rekke problemer vi i dag har, at der har skjedd en fordeling av fellesgodene på en slik måte at distriktene har vært med på den velferdsøkning vi har hatt i vårt land. Det er en utvikling som fortsatt skal
120 prege vårt land.

Etter 16 års taushet er informasjonsbehovet uhyre stort, og det er mye vi ikke vet. Ikke minst fordi en rekke av de endringer som nå skjer innenfor EF mot veien til et indre marked, ennå ikke er politisk avklart i det enkelte land. Men det
125 vi kan være sikker på, er at et indre marked vil bli en realitet og at vi er nødt til å tilpasse oss den situasjon. Derfor er vårt arbeid tosidig. Samtidig som vi må skaffe oss selv informasjon og sørge for at befolkningen blir delaktig i denne, må vi tilpasse oss EFs indre marked. Det er viktig at vi bruker den tid vi trenger. Det er også viktig at når vi kan se resultatene, også er villig til å bedømme resultatene
130 før vi tar endelige standpunkt.

Som jeg sa innledningsvis, har fellesmarkedet endret seg. Vi vil møte et fellesskap som består av noen av de aller rikeste land, og noen av de aller fattigste land i Europa. I vår tilnærming til EF vil vi bli sammenlignet med de fattigste
135 regionene i Europa, og jeg er ikke i tvil om hvor vi vil bli plassert, nemlig blant de rikeste. Dette pålegger oss et ekstra ansvar for distrikts-Norge i den tilpasning som skal skje. Samtidig pålegger det oss et ekstra ansvar i den vurdering vi skal foreta, når vi skal avgjøre hvorvidt vi skal bli stående utenfor eller bli et fullverdig medlem av et felles Europa.

140

Kilde

Europabevegelsen i Norge: "Norge, EF, Europa og distriktene". Oslo 1989, s. 7-10.

Emner

EF, Innlegg, Norge

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/distriktspolitik-norge-og-ef>

150

155

160

165

170

175

180